

‘ILO KA KE TOKI ‘ALU

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i Tahī’ pe ‘i ha Fukahi Vai

Kimu‘a pea’ ke toki hopo ki tahi pe ko ha fukahi vai, fakataukei’i koe ‘i he Tu‘u‘utu‘uni ‘a Nu‘u Sila ki he Malu ‘i Tahī’ pe ‘i ha Fukahi Vai.

Ngaahi lao faingofua ‘e 4 ke tokoni atu ke ke malu ai:

- 1 Mateuteu**
Ako ke ke poto he kakau’ mo ke hao ai pea fa’u ha ngaahi tu‘utu‘uni ke mou hao ai ‘i ho’o mou ‘i he tahi’/vai’. Ngāue‘aki ma’u pē ‘a e ngaahi me‘angāue totonu mo malu pea mou ‘ilo ki he tu‘u ‘a e ‘ea’ mo e tūkunga ‘o e tahi’/vai’ kimu‘a pea mou toki hopo ki ai’.
- 2 Tokanga‘i koe mo e ni‘ihi kehe’**
Siofi ma’u pē ‘a e fānau ‘oku’ ke tokanga‘i ‘i he loto tahi’/vai’ pe ofi ki ai. Kakau mo ha ni‘ihi kehe pea ‘i loto pē ‘i he ngaahi feitu‘u ‘oku’ ‘i ai ‘a e kau fakahaofi-mo‘ui’.

- 3 ‘Ilo ‘a e ngaahi me‘a ‘oku fakatu‘utāmaki’**
‘Uluaki hopo ‘aki ho va‘e’ ki ha vai ‘oku ‘ikai loloto mo ‘ikai ke ke ‘ilo‘i lelei pea’ ke talangofua ki he ngaahi fakatokanga kotoa pē mo e ngaahi fuka fakatokanga ki he malu mo e hao’. ‘Oua na‘a’ ke hopo ki ha vai hili ha‘o ma’u kavamālohi.
- 4 ‘Ilo ‘a ho ngata‘anga’**
Pole‘i koe kae kei ‘i loto pē ‘i ho ngaahi mālohinga’ pea mo ho‘o taukei’. Ako ‘a e ngaahi founa malu ki hono kaufaki‘i ha ni‘ihi kehe ‘o ‘ikai ke ke ma‘ungatāmaki ai mo koe.

‘Oku toe ala ma’u atu mo eni:

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i he Folau Vaka’

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i he Fakahauē ‘i Natula’

‘ILO KA KE TOKI ‘ALU

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i he Fakahauē ‘i Natula’

Kimu‘a pea’ ke toki ‘alu ‘i ha’o fakahauē ‘i natula’, fakataukei’i koe ‘i he Tu‘u‘utu‘uni ‘a Nu‘u Sila ki he Malu ‘i he Fakahauē ‘i Natula’.

Ngaahi lao faingofua ‘e 5 ke tokoni atu ke ke malu ai:

- 1 Palani ho‘o fononga’**
Kumi ha fakamatala ki he feitu‘u ko ia’ pea palani ho halanga fononga’ pea mo e lōloa fe‘unga ‘o e taimi ‘oku’ ke pehē ‘e fakahoko ai ‘eni’.
- 2 Tala ki ha taha**
Talaange ki ha taha ‘a ho‘o ngaahi fokotu‘utu‘u’ pea ‘oange mo ha ‘aho ke lipooti ai ‘eni kapau kuo te‘eki ai ke ke foki mai.
- 3 ‘Ilo ‘a e anga ‘o e tu‘u ‘a e ‘ea’**
‘Oku malava ke mātu‘aki liliu fakafokifā pē ‘a e ‘ea ia ‘o Nu‘u Sila’. Vakai’i ‘a e fakamatala ‘ea’ pea ‘amanaki atu ki ha ngaahi feliuliuaki ‘i he ‘ea’.

- 4 ‘Ilo ‘a ho ngata‘anga’**
Pole’i koe kae kei ‘i loto pē ‘i ho ngaahi mālohinga’ pea mo ho‘o taukei’.
- 5 ‘Alu mo ha teu fe‘unga**
Fakapapau’i ‘oku’ ‘i ai ha‘o me‘atokoni, me‘angāue, vala mo ha‘o ngaahi nāunau tokamu‘a ki ha hoko ‘a ha me‘a fakatu‘upakē. ‘Alu mo ha‘o me‘angāue fetu‘utaki fe‘unga.

‘Oku toe ala ma‘u atu mo eni:

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i he Folau Vaka’

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i Tahi’ pe ‘i ha Fukahi Vai

‘ILO KA KE TOKI ‘ALU

Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu ‘i he Folau Vaka’

Kimu‘a pea’ ke toki folau vaka holo ‘i hotau ngaahi potutahi’, anovai’ mo e vaitafe’, fakataukei’i koe ‘i he Tu‘u‘utu‘uni ‘a Nu‘u Sila ki he Malu ‘i he Folau Vaka’, ‘o tatau ai pē pe ko e hā ‘a e fa‘ahinga vaka ‘oku’ ke faka‘aonga‘i’.

Ngaahi lao faingofua ‘e 5 ke tokoni atu ke ke malu ai:

1 Sāketi fakahaofi mo‘ui’ ‘Alu mo eni – Tui eni

‘Oku malava ke ngoto vave ‘aupito ‘a e ngaahi vaka’, tautautefito ki he ngaahi vaka ‘oku si’i hifo ‘i he mita ‘e 6 ‘a honau lōloa’. ‘E hoko ho‘o tui ha sāketi fakahaofi mo‘ui’ ke toe lahi ange ai ‘a e faingamālie ke ke hao mo‘ui ai ‘i ho‘o ‘i he tahi’/vai’.

2 Fatongia ‘o e ‘eikivaka’

Ko e fatongia ia ‘o e ‘eikivaka’ ke fakapapau‘i ‘oku malu mo hao ‘a e tokotaha kotoa pē ‘i he vaka’ pea ‘oku malu ‘a hono faka‘uli ‘o e vaka. Nofo pē ‘i he ngatangata‘anga ‘o e ivi ‘o e vaka’ pea mo e tūkunga ‘o ho‘o taukei’.

3 Fetu‘utaki’

‘Alu mo ha founa kehekehe ‘e ua ki he fetu‘utaki’ ‘a ia ‘e ‘ikai ala viviku pe hūfia ‘e he vai’, koe‘uhi’ ke mau lava ‘o tokoni atu kapau te mou tō ki ha faingata‘a.

4 Tūkunga ‘o e ‘ea’ ‘i tahi’

‘Oku malava ke mātu‘aki liliu fakafokifā pē ‘a e ‘ea ia ‘o Nu‘u Sila’. Vakai‘i ‘a e fakamatala ‘ea ki he tahi’ ‘i he feitu‘u ko ia’ kimu‘a pea’ ke toki folau’ pea ‘amanaki atu ki ha ngaahi feliuliuaiki ‘i he ‘ea’ pea mo e tahi’ foki.

5 Faka‘ehi‘ehi mei’ he inu kavamālohi’

‘Oku ‘ikai kāinga ‘a e malu ‘i he fefolau‘aki’ pea mo e ma‘u kavamālohi’. ‘E lava ke vave ‘a e liliu ‘i he tūkunga ‘o e tahi’. ‘Oku fiema‘u ia ke ke matatokanga mo ‘ilo ki he me‘a ‘oku hoko’.

‘Oku toe ala ma‘u atu mo eni:

**Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu
‘i he Fakahauē ‘i Natula’**

**Ko e TU‘UTU‘UNI ki he Malu
‘i Tahi’ pe ‘i ha Fukahi Vai**

